

A versailles-i békeszerződés (1919. 06. 28.)

Az első világháborút befejező Párizs környéki békeszerződéseket Németországgal Versailles-ban 1919. június 28-án, Ausztriával Saint-Germain en Laye-ben 1919. szeptember 10-én, Bulgáriával Neuillyben 1919. november 27-én, Magyarországgal Trianonban 1920. június 4-én, Törökországgal Sévres-ben 1920. augusztus 10-én kötötték meg. A sévres-i békeszerződés Törökország sikeres függetlenségi harca következtében holt betű maradt, és helyébe a Lausanne-ban 1923. július 24-én kötött békeszerződés lépett.

A versailles-i szerződés 440 cikkeből és az ezekhez tartozó számos függelékéből áll; 15 részre, ezen belül címekre és fejezetekre tagozódik. A szerződés részei a következők: I. rész (1–26. cikkek) A Nemzetek Szövetsége Egyezségokmánya; II. rész (27–30. cikkek) Németország határai; III. rész (31–117. cikkek) Európára vonatkozó politikai rendelkezések; IV. rész (118–158. cikkek) Német jogok és érdekek Németországon kívül; V. rész (159–213. cikkek) Katonai, hadihajózási és léghajózási rendelkezések; VI. rész (214–226. cikkek) Hadifoglyok és sírhelyek VII. rész (227–230. cikkek) Büntető rendelkezések VIII. rész (231–247. cikkek) Jóvátétel; IX. rész (248–263. cikkek) Pénzügyi rendelkezések X. rész (264–312. cikkek) Gazdasági rendelkezések; XI. rész (313–320. cikkek) Légi közlekedés; XII. rész (321–386. cikkek) Kikötők, vízi utak és vasutak; XIII. rész (387–427. cikkek) Munka; XIV. rész (428–433. cikkek) Végrehajtási biztosítékok; XV. rész (434–440. cikkek) Vegyes rendelkezések.

A versailles-i békeszerződést Németország részéről Hermann Müller külügyminiszter és dr. Bell igazságügy-miniszter, az USA részéről Woodrow Wilson elnök, Anglia részéről D. Lloyd George miniszterelnök, Franciaország részéről George Clemenceau miniszterelnök, Olaszország részéről Sidney Sonnino miniszterelnök írták alá. A békeszerződés 1920. január 10-én lépett hatályba.

Az Egyesült Államok a szerződést nem erősítette meg, hanem Berlinben 1921. augusztus 25-én – az ún. Knoz–Porter-határozat alapján – Németországgal külön békeszerződést kötött, amely csak arra szorítkozik, hogy biztosítja a versailles-i szerződésben az Egyesült Államok javára megállapított jogokat és előnyöket. A békeszerződéseket kiegészítik azok a kisebbségvédelmi szerződések, amelyeket a Szövetséges és Társult Főhatalmak Lengyelországgal, Csehszlovákiával, Romániával, a Szerb–Horvát–Szlovén Állammal és Görögországgal kötöttek. Litvánia a Nemzetek Szövetségébe való belépésekor 1922. május 12-én Genfben a kisebbségek védelme tárgyában nyilatkozatot tett, amelynek tartalma hasonló a Lengyelországgal kötött szerződés rendelkezéseéhez. **(N.I.)**

Forrás:

Halmosy Dénes: *Nemzetközi szerződések 1918–1945. A két világháború közötti korszak és a második világháború legfontosabb külpolitikai szerződései*. Második, átdolgozott és bővített kiadás. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Gondolat Könyvkiadó, 1983, Budapest. 53–78.

A versailles-i békeszerződés (1919. június 28.)

(Részleges közlés)

Az Észak-Amerikai Egyesült Államok, a Brit Birodalom, Franciaország, Olaszország és Japán, amelyeket a jelen szerződés Szövetséges és Társult Főhatalmakként nevez,

Belgium, Bolívia, Brazília, Kína, Kuba, Ecuador, Görögország, Guatemala, Haiti, Hedzsasz, Honduras, Libéria, Nicaragua, Panama, Peru, Lengyelország, Portugália, Románia, a Szerb–Horvát–Szlovén Állam, Sziám, Cseh–Szlovák Állam és Uruguay,

amelyek a fentebben megnevezett Főhatalmakkal együtt a Szövetséges és Társult Hatalmakat alkotják egyrésztől,

és Németország másrésztől,

tekintettel arra, hogy a Békeszerződés köthetése céljából a császári német kormány kérelmére a Szövetséges és Társult Főhatalmak 1918. évi november hó 11-én Németországnak fegyverszünetet engedélyeztek,

tekintettel arra, hogy a Szövetséges és Társult Hatalmak szintén óhajtják, hogy szilárd, igazságos és tartós béke lépjen annak a háborúnak a helyébe, amely háborúba közvetlenül vagy közvetve, egymás után sodródtak bele, és amely háború Ausztria–Magyarországnak 1914. évi június hó 28-án Szerbiához intézett hadüzenetével és Németországnak 1914. évi augusztus hó 1-jén Oroszországhoz, 1914. évi augusztus hó 3-án Franciaországhoz intézett hadüzeneteivel, valamint Belgiumba történt betörésével kezdődött,

evégből a Magas Szerződő Felek meghatalmazottaikká kijelölték, mégpedig: [...]

akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után a következő rendelkezésekben állapodtak meg:

A jelen Szerződés életbelépésével a hadiállapot megszűnik.

Ettől az időtől kezdve a jelen Szerződés rendelkezéseinek fenntartásával a Szövetséges és Társult Hatalmak Németországgal és a német államok egyikével vagy másikkal újból hivatalos érintkezésbe lépnek.

I. rész

A NEMZETEK SZÖVETSÉGÉNEK EGYEZSÉGOKMÁNYA (I–26. cikkek)

II. rész

NÉMETORSZÁG HATÁRAI

(A 27–30. cikkek Németország határainak részletes leírását tartalmazzák.)

III. rész

EURÓPÁRA VONATKOZÓ POLITIKAI RENDELKEZÉSEK

I. fejezet

Belgium

31. cikk. Elismerve azt, hogy azok az 1839. évi április hó 19-én kelt szerződések, amelyek a háború előtti Belgium jogi helyzetét meghatározták, a jelenlegi viszonyoknak többé már nem felelnek meg, Németország beleegyezik ezeknek a szerződéseknek hatályon kívül helyezésébe, s már most kötelezi magát, hogy elismeri és megtartja mindazokat az egyezményeket, bármilyenek is legyenek azok, amelyeket a Szövetséges és Társult Főhatalmak vagy közülük egyesek Belgium és Németalföld kormányaival az említett 1839. évi szerződések helyébe esetleg kötni fognak. Németország már most kötelezi magát, hogy amennyiben ezekhez az egyezményekhez vagy valamely rendelkezésükhöz való alakszerű csatlakozását fogják kívánni, ezt meg fogja tenni.

32. cikk. Németország elismeri Belgium teljes állami felségjogát Moresnet (az ún. semleges Moresnet) egész vitás területe felett.

33. cikk. Németország lemond Belgium javára Porosz-Moresnet-nak a lüttich-aacheni úttól nyugatra fekvő területére vonatkozó mindenjogáról és igényéről; ennek az útnak az említett terület peremén húzódó része Belgiumhoz tartozik.

34. cikk. Németország továbbá lemond Belgium javára az Eupen és Malmédy kerületek egész területére vonatkozó minden jogáról és igényéről.

A belga hatóságok e Szerződés életbelépését követő hat hónapon belül Eupenben és Malmédyben lajstromokat fognak felfektetni, melyekben e területek lakosainak joguk van írásban kifejezni arra irányuló kívánságukat, hogy e területek egészben vagy részben német állami fennhatóság alatt maradjanak.

A belga kormány e népszavazás eredményét a Nemzetek Szövetségének tudomására hozni tartozik. Belgium kötelezi magát arra, hogy a Nemzetek Szövetségének határozatát el fogja fogadni.

II. fejezet

Luxemburg

40. cikk. Németország lemond Luxemburg Nagyhercegség irányában mindazokról az előnyökről, amelyeket javára az 1842. évi február hó 8-án, 1847. évi április hó 2-án, 1865. évi október hó 20–25-én, 1866. évi augusztus hó 18-án, 1867. évi február hó 21-én és május hó 11-én, 1871. évi május hó 10-én, 1872. évi június hó 11-én és 1902. évi november hó 11-én kelt szerződések, úgyszintén az ezeket a szerződéseket követő egyéb megállapodások rendelkezései állapítottak meg.

Németország elismeri, hogy Luxemburg Nagyhercegség 1919. évi január hó 1-jével megszűnt a német Zollverein tagja lenni, lemond a vasutak üzemben tartására vonatkozó minden jogáról, hozzájárul Luxemburg Nagyhercegség semlegességének megszüntetéséhez, és előre elfogadja a Szövetséges és Társult Hatalmaknak a Nagyhercegségre vonatkozó összes nemzetközi megállapodásait.

41. cikk. Németország kötelezi magát, hogy Luxemburg Nagyhercegségnek a Szövetséges és Társult Hatalmak megkeresésére mindazokat az előnyöket és jogokat biztosítani fogja, amelyeket a jelen Szerződés e Hatalmak vagy állampolgáraik javára gazdasági, közlekedési vagy léghajózási kérdésekben megállapít.

III. fejezet

A Rajna bal partja

42. cikk. Németországnak tilos akár a Rajna bal partján, akár annak jobb partján e folyótól keletre 50 km-es távolságban megvont vonaltól nyugatra erődítményeket fenntartani vagy létesíteni.

43. cikk. Ugyancsak tilos a 42. cikkben említett övezetben fegyveres erők fenntartása vagy összevonása, akár állandóan, akár időleges jelleggel, úgyszintén tilos bármilyen katonai gyakorlat tartása és minden, a mozgósítás megkönnyítésére szolgáló anyagi berendezés fenntartása.

44. cikk. Ha Németország a 42. és 43. cikk rendelkezéseit bármilyen formában megszegné, ezt a jelen Szerződést aláíró hatalmakkal szemben tanúsított ellenséges cselekménynek és a világbéke megzavarására irányuló kísérletnek kellene tekinteni.

IV. fejezet

A Saar-medence

45. cikk. Németország az észak-franciaországi szénbányák elpusztításáért kártalanításképpen és a háborús károk teljes jóvátételére általa fizetendő összegbe történő betudása mellett a Saar-medencének a 48. cikk által megállapított területén fekvő szénbányák teljes és korlátlan tulajdonát Franciaországnak tehermentesen kizárólagos kitermelési joggal átengedi.

49. cikk. Németország a Nemzetek Szövetsége javára, amely a Saar-medence gondnokának tekintendő, a fentebb meghatározott terület kormányzásáról lemond.

A jelen Szerződés hatálybalépését követő 15 év elteltével e terület lakosságát fel kell hívni arra, hogy maga döntsön abban a tekintetben, mely állam szuverenitása alá való helyezését kívánja.

50. cikk. A csatolt Függelék tartalmazza mindazokat a rendelkezéseket, amelyeknek megfelelően a Saar-medence bányáit át kell engedni, továbbá azokat az intézkedéseket, amelyek a lakosság jogainak és jólétének tiszteletben tartását, valamint a terület kormányzását hivatottak biztosítani, továbbá azokat a feltételeket, amelyek mellett a fent említett népszavazást meg kell tartani; ezt a Függelék a jelen Szerződés elválaszthatatlan részének kell tekinteni, amelyet Németország elfogad.

V. fejezet

Elzász-Lotaringia

A Magas Szerződő Felek elismerve azt az erkölcsi kötelezettségüket, hogy jóvátegyék azt az igazságtalanságot, amelyet Németország 1871-ben mind Franciaország jogaiba, mind Elzász-

Lotaringia lakosságának akaratába ütköző módon azáltal követett el, hogy e lakosságot képviselőiknek a bordeaux-i nemzetgyűlésben történt ünnepélyes tiltakozása ellenére hazájuktól elszakította, a következő cikkekben állapodtak meg:

51. cikk. A Versailles-ban 1871. évi február hó 26-án aláírt előzetes békeszerződés és az 1871. évi május hó 10-én aláírt Frankfurter Szerződés értelmében a Németországnak átengedett területek az 1918. november 11-i fegyverszünet napjától kezdődő hatállyal visszahelyeztetnek a francia szuverenitás alá.

Azoknak a szerződéseknek a rendelkezései, amelyek az 1871 előtti határok megállapítását tartalmazzák, újból hatályba lépnek.

52. cikk. A német kormány haladéktalanul átadja a francia kormánynak mindazokat a levéltárakat, lajstromokat, tervrajzokat, okiratokat és mindennemű ügyiratokat, amelyek a francia szuverenitás alá visszahelyezett területek polgári, katonai, pénzügyi, igazságügyi vagy egyéb közigazgatására vonatkoznak. Ha ezeknek az iratoknak, okmányoknak, levéltáraknak, lajstromoknak vagy tervrajzoknak egy részét elszállították, a német kormány köteles azokat a francia kormány megkeresésére visszaszolgáltatni.

53. cikk. Franciaország és Németország külön megállapodásokban fognak gondoskodni az 51. cikkben említett területen lakó személyek érdekeinek rendezéséről különösképpen polgári jogait, az általuk folytatott kereskedelmet és foglalkozásuk gyakorlását illetően. Mindamelllett Németország már most kötelezi magát arra, hogy az e területeken lakó vagy az e területekről származó személyeknek állampolgárságára vonatkozóan a csatolt Függelékbe foglalt szabályokat elismeri és elfogadja, soha és sehol nem fogja azokat a személyeket, akik valamilyen címen franciáknak nyilvánítottak, német állampolgároknak tekinteni, továbbá kötelezi magát, hogy a többieket területére befogadja, és a német birodalmi állampolgároknak az 51. cikkben említett területeken fekvő tulajdona tekintetében a jelen Szerződés 297. cikkében és a X. rész (Gazdasági rendelkezések) IV. fejezetének Függelékében foglalt rendelkezésekhez fogja magát tartani.

Azok a német birodalmi állampolgárok, akik, anélkül hogy a francia állampolgárságot elnyerték volna, a francia kormánytól engedélyt kapnak arra, hogy az említett területen lakjanak, nem tartoznak az említett cikk rendelkezéseinek hatálya alá.

54. cikk. A jelen fejezet rendelkezéseinek alkalmazása szempontjából elzász-lotaringiaiaknak tekintendők mindazok a személyek, akik a francia állampolgárságukat a csatolt Függelék 1. §-ban¹ foglaltaknak megfelelően visszaszerezték.

Az említett Függelék 2. §-ban²említett személyek attól a naptól kezdődően, amelyen a francia állampolgárságot igényelték, 1918. évi november hó 1-jére visszamenő hatállyal elzász-lotaringiaiaknak tekintendők. Azokra nézve, akiknek kérelmét elutasították, ez a kedvezmény az elintézés időpontjától kezdődően hatályát veszti.

¹ A Függelék 1. §-a szerint minden további nélkül ismét francia állampolgároknak kell tekinteni azokat a személyeket, akik az 1871. május 10-én kelt francia-német szerződés következtében francia állampolgárságukat elveszítették, és azóta más állampolgárságot nem szereztek, ezek leszármazottjait, továbbá azokat, akik Elzász-Lotaringiában ismeretlen szülőktől származtak, vagy akiknek állampolgársága ismeretlen.

² A 2. § azokat a személyeket sorolja fel, akik a szerződés életbelépését követő egy éven belül a francia állampolgárság megszerzéséért folyamodhatnak.

Ugyanígy elzász-lotaringiaiaknak kell tekinteni azokat a jogi személyeket, amelyeknek ilyen jellegét valamely francia közigazgatási hatóság vagy bírósági határozat elismerte.

VI. fejezet

Ausztria

80. cikk. Németország elismeri és szigorúan tiszteletben fogja tartani Ausztria függetlenségét azon határok között, amelyeket az ezen Állam és a Szövetséges és Társult Főhatalmak közötti szerződésben meg fognak állapítani; elismeri, hogy ez a függetlenség elidegeníthetetlen, kivéve a Nemzetek Szövetsége Tanácsa beleegyezésének esetét.

VII. fejezet

Cseh-Szlovák Állam

81. cikk. Németország, amint azt a Szövetséges és Társult Hatalmak már megtették, elismeri a Cseh–Szlovák Állam teljes függetlenségét, amely Állam magában foglalja a ruténeknek a Kárpátoktól délre fekvő autonóm területét. Kijelenti, hogy elismeri ennek az Államnak a határait, úgy, ahogyan azokat a Szövetséges és Társult Főhatalmak és a többi érdekelt Államok meg fogják állapítani.

82. cikk. A Németország és a Cseh–Szlovák Állam között húzódó határt az Ausztria–Magyarország és a Németország között 1914. évi augusztus hó 3-án fennállott határ alkotja.

83. cikk. Németország lemond a Cseh–Szlovák Állam javára a sziléziai területnek alább meghatározott részére vonatkozó minden jogáról és igényéről: (következik a határvonal meghatározása)³ [...]

86. cikk. A Cseh–Szlovák Állam elfogadja azokat a rendelkezéseket – hozzájárulván azoknak a Szövetséges és Társult Főhatalmakkal kötendő szerződésbe való felvételéhez –, amelyeket e Hatalmak a Cseh–Szlovák Államban a nemzeti, nyelvi és vallási kisebbségek érdekeinek megvédelmezése céljából szükségesnek tartanak.

Ugyanúgy hozzájárulását adja a Cseh–Szlovák Állam ahhoz, hogy a Szövetséges és Társult Főhatalmak egy vele kötendő szerződésbe olyan rendelkezéseket vegyenek fel, amelyeket e Hatalmak szükségesnek tartanak annak érdekében, hogy más nemzetek számára az átmenő forgalom szabadsága és kereskedelmi kapcsolataik méltányos rendezése biztosítva legyen.

VIII. fejezet

Lengyelország

87. cikk. Németország, amint ezt a Szövetséges és Társult Hatalmak már megtették, elismeri Lengyelország teljes függetlenségét, és Lengyelország javára lemond mindazokra a területekre vonatkozó összes jogairól és igényeiről, amely területek határai: (következik az új német–lengyel határvonal meghatározása a 27. és 28. cikkekkel megegyezően).

³ Németország Csehszlovákia javára a Felső-Sziléziától délre fekvő ún. hlučini körzetről és – a német–lengyel határ megállapításától függően – az ún. leobschützi kerület feléről mondott le.

88. cikk. Felső-Sziléziának az alábbiakban leírt határok által körülzárt részében a lakosságot fel fogják hívni arra, hogy népszavazás útján döntsön afelől, hogy Németországhoz vagy Lengyelországhoz kíván-e tartozni. (következik a határvonal meghatározása.)

Németország Lengyelország javára már most lemond Felső-Szilézia azon részére vonatkozó összes jogairól és igényeiről, amely a Szövetséges és Társult Főhatalmak által a népszavazás alapján megállapítandó határvonalon kívül fekszik. [...]

93. cikk. Lengyelország elfogadja azokat a rendelkezéseket – hozzájárulván azoknak a Szövetséges és Társult Főhatalmakkal kötendő szerződésbe való felvételéhez –, amelyeket e Hatalmak Lengyelországban a nemzeti, nyelvi és vallási kisebbségek érdekeinek megvédelmezése céljából szükségesnek tartanak.

Ugyanígy hozzájárulását adja Lengyelország ahhoz, hogy a Szövetséges és Társult Főhatalmak egy vele kötendő szerződésbe olyan rendelkezéseket vegyenek fel, amelyeket e Hatalmak szükségesnek tartanak annak érdekében, hogy más nemzetek számára az átmenő forgalom szabadsága és kereskedelmi kapcsolataik méltányos rendezése biztosítva legyen.

IX. fejezet **Kelet-Poroszország**

94. cikk. Kelet-Poroszországnak a jelen Szerződés II. része (Németország határai) 28. cikkében megállapított déli határa és az alább megjelölt vonal között fekvő terület lakosságát fel fogjuk hívni arra, hogy népszavazás útján döntsön afelől, hogy melyik államhoz kíván tartozni: (... következik az említett vonal meghatározása.) [...]

98. cikk. Németország és Lengyelország a jelen Szerződés hatálybalépését követő egy éven belül nézeteltérés esetén a Nemzetek Szövetségének Tanácsa által megállapítandó szövegű egyezményeket fognak kötni avégből, hogy egyfelől Németország részére teljes és kielégítő könnyítéseket biztosítsanak a Kelet-Poroszország és Németország másik része között lengyel területen keresztül való vasúti, táviró- és távbeszélő-összeköttetés tekintetében, másfelől Lengyelország részére ugyanezeket a könnyítéseket biztosítsák a Danzig szabad várossal a Visztula jobb partján fekvő német területeken keresztül való esetleges összeköttetés tekintetében.

X. fejezet **Memel**

99. cikk. Németország lemond a Szövetséges és Társult Főhatalmak javára mindazokra a területekre vonatkozó jogairól és igényeiről, amelyek a Balti-tenger, Kelet-Poroszországnak a jelen Szerződés II. része (Németország határai) 28. cikkében megállapított északkeleti határa és a régi német–orosz határ között fekszenek.

Németország kötelezi magát, hogy elismeri azokat a rendelkezéseket, amelyeket a Szövetséges és Társult Főhatalmak e területre vonatkozóan, különösképpen a lakosság állampolgárságát illetően hozni fognak.⁴

⁴ Memel az 1924. május 8-i párizsi egyezmény értelmében autonóm területként Litvánia részévé vált. Az autonómiát részleteiben a Litvánia által kiadott és a párizsi egyezmény függelékét képező Memel-statútum szabályozta.

XI. fejezet Danzig Szabad Város

100. cikk. Németország lemond a Szövetséges és Társult Főhatalmak javára mindazokra a területekre vonatkozó jogairól és igényeiről, amelyek a következő határok között fekszenek: (következik a határok leírása.) [...]

102. cikk. A Szövetséges és Társult Főhatalmak kötelezik magukat, hogy Danzig városát a 100. cikkben meghatározott területtel együtt szabad várossá nyilvánítják. A szabad várost a Nemzetek Szövetségének védelme alá fogják helyezni.

103. cikk. Danzig Szabad Város alkotmányát a Nemzetek Szövetsége Főbiztosával való egyetértésben a Szabad Város szabályszerűen kijelölt képviselői fogják kidolgozni. Az alkotmányt a Nemzetek Szövetsége garanciája alá helyezik.⁵

A Főbiztos megbízást kap arra is, hogy első fokon eljárjon minden olyan jogvitában, amely Lengyelország és a Szabad Város között a jelen Szerződés vagy az azt kiegészítő megállapodások és egyezmények tárgyában felmerülne.

A Főbiztos Danzigban fog székelni.

104. cikk. A lengyel kormány és Danzig Szabad Város egyezményt fog kötni, amely letárgyalására a Szövetséges és Társult Főhatalmak kötelezik magukat, és amely Danzig Szabad Város létesítésével egy időben lép életbe. Az egyezmény célja, hogy

1. Danzig Szabad Várost a lengyel vámterület határai közé helyezze, és gondoskodjék a kikötőben szabad övezet létesítéséről;

2. Korlátozás nélkül biztosítsa Lengyelországnak a Szabad Város területén levő, Lengyelország behozatala és kivitele szempontjából szükséges vízi utak, dokkok, kikötőmedencék, rakpartok és egyéb berendezések szabad használatát és igénybevételét;

3. Biztosítsa Lengyelországnak a Visztula, valamint a Szabad Város területén levő egész vasúti hálózat ellenőrzését és igazgatását, kivéve a közúti villamosvasutakat és az elsősorban a Szabad Város szükségleteinek kielégítésére szolgáló egyéb vasutakat, úgyszintén biztosítsa a Lengyelország és Danzig kikötője közötti posta-, távíró- és távbeszélő-forgalom ellenőrzését és igazgatását;

4. Biztosítsa Lengyelország jogát a fent említett vízi utak, dokkok, kikötőmedencék, rakpartok, vasutak és egyéb berendezések és közlekedési eszközök fejlesztésére és megjavítására, valamint az e célból szükséges területek és egyéb javak megfelelő feltételek mellett történő bérlésére vagy megvételére;

5. Gondoskodjék arról, hogy Danzig Szabad Városban semmiféle hátrányos megkülönböztetés ne történjék lengyel állampolgárok és más lengyel származású vagy anyanyelvű személyek hátrányára;

6. Biztosítsa Danzig Szabad Város külügyeinek a lengyel kormány által való vitelét, úgyszintén állampolgárai külföldi országokban való védelmét.⁶ [...]

⁵ Az 1920. augusztus 11-i danzigi alkotmányt 1930. július 4-én módosították.

⁶ Az említett egyezményt Lengyelország és Danzig Párizsban 1920. november 9-én kötötte meg, amelyet a Varsóban 1921. október 24-én kötött egyezmény kiegészített.

107. cikk. A Német Birodalomnak vagy a német államoknak Danzig Szabad Város területén fekvő minden tulajdona a Szövetséges és Társult Főhatalmakra száll, amelyek azokat, aszerint, ahogyan méltányosnak ítélik, a Szabad Városnak vagy a lengyel államnak engedik át.

XII. fejezet Schleswig

109. cikk. A Németország és Dánia közötti határt a lakosság kívánságának megfelelően fogják megvonni (következik annak a vonalnak a meghatározása, amelytől északra fekvő területek lakosait fel fogják hívni, hogy népszavazás útján döntsenek, melyik államhoz kívánnak tartozni).

XIII. fejezet Helgoland

115. cikk. Helgoland szigetének és a Düna-szigeteknek erődtítményeit, katonai berendezéseit és kikötőit a Szövetséges és Társult Főhatalmak Kormányainak felügyelete alatt a német Kormány saját költségére a nevezett Kormányok által megállapítandó határidőn belül lerombolni tartozik.

XIV. fejezet Oroszország és az Orosz Államok

116. cikk. Németország elismeri mindazoknak a területeknek a függetlenségét, amelyek 1914. évi augusztus hó 1-jén a volt Orosz Birodalom részei voltak, és kötelezi magát, hogy ezt a függetlenséget tiszteletben tartja, mint olyant, amely állandó, és amelyről nem lehet lemondani.

A jelen Szerződés IX. részének (Pénzügyi rendelkezések) és X. részének (Gazdasági rendelkezések) 259. és 292. cikkeibe foglalt rendelkezéseknek⁷ megfelelően Németország végérvényesen elismeri a breszt-litovszki szerződéseknek, valamint mindazoknak az egyéb szerződéseknek, egyezményeknek és megállapodásoknak semmissé nyilvánítását, amelyet az oroszországi maximalista Kormánnyal kötött.

⁷ A 259. cikk 6. pontja a következőképpen rendelkezik: „A jelen Szerződés X. részének (Gazdasági rendelkezések) 292. cikkébe foglalt rendelkezések érintetlenül hagyásával Németország megerősíti az 1918. évi november hó 11-én kelt fegyverszüneti egyezmény 15. cikkébe foglaltakat, amelyek szerint a bukaresti és a breszt-litovszki békeszerződésekben, valamint az ezeket kiegészítő egyéb szerződésekben részére megállapított minden kedvezményről lemond.”

A 292. cikk a következőképpen rendelkezik: „Németország kijelenti és elismeri, hogy mindazok a szerződések, egyezmények vagy megállapodások, amelyeket 1914. évi augusztus hó 1-je előtt vagy ez időpont után a jelen Szerződés hatálybalépéséig Oroszországgal vagy bármely Állammal vagy Kormánnyal, amelynek területe azelőtt Oroszországhoz tartozott, úgyszintén Romániával megkötött, érvénytelenek, és azok is maradnak.”

A Szövetséges és Társult Hatalmak kifejezetten fenntartják Oroszország jogát arra nézve, hogy Németországtól a jelen Szerződés elvein alapuló minden térítést és jóvátételt megkapjon.

117. cikk. Németország kötelezi magát, hogy elismeri mindazoknak a szerződéseknek vagy megállapodásoknak teljes érvényességét, amelyeket a Szövetséges és Társult Hatalmak azokkal az Államokkal fognak esetleg megkötni, amelyek az 1914. évi augusztus hó 1-jén fennállott Orosz Birodalom egész területén vagy területeinek egyes részein már eddig alakultak vagy ezután alakulni fognak, továbbá kötelezi magát, hogy elismeri ezeknek az Államoknak a határait úgy, amint azokat meg fogják állapítani.

IV. rész

NÉMET JOGOK ÉS ÉRDEKEK NÉMETORSZÁGON KÍVÜL

118. cikk. Németország lemond a jelen Szerződés által megállapított európai határain kívül fekvő területekre vonatkozó vagy azokkal kapcsolatos mindazokról a jogokról, igényekről, amelyek őt vagy szövetségeseit megillették, továbbá mindazokról a jogokról, igényekről és kiváltságokról, amelyek őt bármely címen a Szövetséges és Társult Hatalmakkal szemben megillették.

Németország már most kötelezi magát, hogy elismeri és elfogadja mindazokat a rendszabályokat, amelyeket a Szövetséges és Társult Főhatalmak, szükség esetében más hatalmakkal egyetértve, a fenti rendelkezésekből folyó következmények meghatározása végett már megállapítottak, vagy ezután meg fognak állapítani.

Németország nevezetesen elfogadja a következő cikkeknek egyes különleges kérdésekre vonatkozó rendelkezéseit.

I. fejezet

Német gyarmatok

119. cikk. Németország a Szövetséges és Társult Főhatalmak javára lemond tengerentúli birtokaira vonatkozó minden jogáról és igényéről.

(A további fejezetek cikkeiben Németország lemond minden jogáról, igényéről és kiváltságáról Kínában, Sziámban, Libériában, Marokkóban, Egyiptomban, Törökországban, Bulgáriában, valamint Csiaocsouban, Santungban, elismeri Franciaország marokkói és Nagy-Britannia egyiptomi protektorátusát.)

V. rész

KATONAI, HADIHAJÓZÁSI ÉS LÉGHAJÓZÁSI RENDELKEZÉSEK

Avégből, hogy az összes nemzetek fegyverkezésének általános korlátozása előkészíthető legyen, Németország kötelezi magát az alább meghatározott katonai, hadihajózási és léghajózási rendelkezések szigorú megtartására.

159. cikk. A német katonai erőket az alább megszabott mértékig le kell szerelni.

160. cikk. 1. Legkésőbb 1920. március 31-én a német hadsereg legfeljebb hét gyaloghadosztályból és három lovashadosztályból állhat.

Ettől az időponttól kezdődően a Németországot alkotó államok hadseregének összlétszáma nem haladhatja meg a 100 000 főt, ide értve a tiszteket és a pótkeretek csapatait. A hadsereget kizárólag a belső rend fenntartására és a határvédelemre szabad alkalmazni.

A tisztek száma, ideértve a törzskari tiszteket, bármilyen legyen is a tisztakar összeállítása, a 4000 főt nem haladhatja meg. [...]

169. cikk. A jelen Szerződés hatálybalépésétől számított két hónapon belül a Szövetséges és Társult Főhatalmak részére ki kell szolgáltatni azokat a német fegyvereket, lőszert és hadianyagot, ide értve minden légelhárító-anyagot is, amely Németországban a megengedett mennyiségen felül található, avégett, hogy azokat megsemmisítsék vagy használhatatlanná tegyék. Ugyanez vonatkozik a hadianyag előállítására szolgáló mindennemű gépi berendezésre is, kivéve azt, amelynek szükségessége a német hadsereg felfegyverzéséhez és felszereléséhez – megengedett nagyságának figyelembevételével – elismerést nyer.

A kiszolgáltatás német területen a nevezett kormányok által meghatározott helyeken fog végbemenni.

173. cikk. Az általános hadkötelezettséget Németországban el kell törölni. A német hadsereget a jövőben csak önkéntes belépés alapján lehet felállítani és kiegészíteni.

178. cikk. Mozgósítást elrendelő vagy mozgósításra vonatkozó minden intézkedés tilos.

Az alakulatokhoz, igazgatási szervekhez és törzsekhez kiegészítő keretek semmi esetre sem tartozhatnak.

181. cikk. A jelen Szerződés életbelépésétől számított két hónap elteltével a német tengeri haderő nem állhat többől, mint:

6 Deutschland vagy Lotringen típusú csatahajó, 6 könnyű cirkáló, 12 romboló, 12 torpedónaszád vagy ugyanilyen számú hajó, amelyeket pótlásukra építenek, amint erről a 190. cikk⁸említést tesz.

Tengeralattjárók nem lehetnek köztük.

Amennyiben a jelen Szerződés másként nem rendelkezik, minden más hajót tartalékba kell helyezni vagy kereskedelmi célokra kell felhasználni. (...)

198. cikk. Németország haderejének katonai vagy haditengerészeti repülőszolgálat nem lehet.

⁸ A 190. cikk az egyes hajótípusok tonnatartalmának felső határát szabályozza: csatahajó 10 000 tonna, kis cirkáló 6000 tonna, romboló 800 tonna, torpedónaszád 200 tonna.

VII. rész

BÜNTETŐ RENDELKEZÉSEK

227. cikk. A Szövetséges és Társult Hatalmak a Hohenzollern-házból származó II. Vilmos volt német császárt a nemzetközi erkölcsnek és a szerződések szentségének legsúlyosabb megsértése miatt nyilvánosan vád alá helyezik.

Külön Bíróságot fognak felállítani, hogy a vádlott felett, a védelemhez való jogának maradéktalan biztosítása mellett, ítélezzék. A Bíróság öt bíróból fog állni, akiket a következő öt hatalom: az Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország és Japán neveznek ki.

A Bíróság ítéletét a nemzetközi politika legmagasztosabb elvei alapján fogja meghozni, és gondoskodni fog arról, hogy az ünnepélyes kötelezettségvállalások és a nemzetközi szerződések, valamint a nemzetközi erkölcs tiszteletben tartását biztosítsa. Joga lesz a kiszabandó büntetést mérlegelése szerint meghatározni.

A Szövetséges és Társult Hatalmak a németalföldi kormányhoz a volt császárnak a felette való ítékezés végett leendő kiadatása iránt megkeresést fognak intézni.

228. cikk. A német kormány elismeri a Szövetséges és Társult Hatalmaknak azt a jogát, hogy katonai bíróságaik elé állíthassák mindazokat a személyeket, akiket a háború törvényeivel és szokásaival ellenkező cselekmények elkövetésével vádolnak. A bűnösöknek talált személyekre a törvényben előírt büntetéseket kell alkalmazni. Ezt a rendelkezést Németországnak vagy szövetségeseinek bíróságai előtt netalán folyamatba tett eljárásra vagy felelősségre vonásra való tekintet nélkül alkalmazni kell.

A német kormány köteles a Szövetséges és Társult Hatalmaknak vagy közülük annak, amely őt ez ügyben megkeresi, kiszolgáltatni a háború törvényeivel és szokásaival ellenkező cselekmények elkövetésével vádolt minden személyt, akár név szerint nevezik meg őket, akár pedig azt a rangfokozatot, tisztséget vagy hatáskört jelölik meg, amelyben a német hatóságok az illető személyeket alkalmazták.⁹

VIII. rész

JÓVÁTÉTEL

231. cikk. A Szövetséges és Társult Kormányok kijelentik, és Németország elismeri, hogy Németország és szövetségesei, mint e veszteségek és károk okozói, felelősek mindazokért a veszteségekért és károkért, amelyeket a Szövetséges és Társult Kormányok, valamint polgáraik a Németország és szövetségesei támadása folytán rájuk kényszerített háború következményeként elszenvedtek.

232. cikk. A Szövetséges és Társult Kormányok elismerik, hogy Németország jövedelemforrásai, tekintettel e jövedelemforrásoknak a jelen Szerződés egyéb

⁹ A VII. rész rendelkezései a gyakorlatban nem kerültek alkalmazásra.

rendelkezéseiből folyó állandó jellegű csökkenésére, nem elegendők arra, hogy e veszteségek és károk teljes jóvátételét biztosítsák.

A Szövetséges és Társult Kormányok mégis megkövetelik, és Németország kötelezi magát, hogy jóváteszi mindazokat a károkat, amelyeket a Szövetséges és Társult Hatalmak polgári lakosságában és javaiban szárazföldi, tengeri és légitámadása okozott az alatt az idő alatt, amíg ez a hatalom Németországgal hadiállapotban volt, valamint általában az ide csatolt I. Függelékben közelebbről meghatározott károkat.

233. cikk. Azoknak a károknak összegét, amelyeknek jóvátételére Németország köteles, szövetségi bizottság állapítja meg, amelynek „Jóvátételi Bizottság” lesz a neve, s amelynek szervezetét és hatáskörét az alábbi rendelkezések és a II-VI. Függelék határozzák meg.

A Jóvátételi Bizottság a követeléseket felülvizsgálja, és méltányos módon alkalmat nyújt a német kormánynak arra, hogy meghallgassák.

E Bizottságnak a fent említett károk nagyságára vonatkozó határozatát legkésőbb 1921. évi május hó 1-jéig írásba kell foglalni, és azt a német kormánnyal mint kötelezettségei teljes összegeként közölni.

A Bizottság egyúttal fizetési tervet készít, amely megállapítja, hogy Németország 1921. évi május hó 1-jétől kezdve harminc éven át mely határidőkben és milyen módozatokkal tartozik teljes tartozását törleszteni. Abban az esetben pedig, ha Németország ez alatt az idő alatt tartozásának törlesztésével hátralékban maradna, minden kiegyenlített részösszeg fizetése a Bizottság tetszése szerint későbbi évekre elhalasztható vagy olyan módon kezelhető, aminőt a Szövetséges és Társult Kormányok a jelen Szerződés jelen részében megszabott eljárásnak megfelelően meg fognak állapítani.

234. cikk. A Jóvátételi Bizottság 1921. évi május hó 1-jétől kezdve időnként köteles megvizsgálni Németország jövedelmi forrásait és fizetőképességét, és miután méltányos módon alkalmat nyújtott Németország képviselőinek meghallgatására, ez alapon a 233. cikkhez képest belátása szerint a határidőket kitolhatja, s a megállapított fizetési feltételeket megváltoztathatja; nem engedheti el azonban a tartozásnak semmilyen részét sem a Bizottságban képviselt kormányoknak erre vonatkozó külön meghatalmazása nélkül.

235. cikk. Avégből, hogy a Szövetséges és Társult Hatalmak már most megkezdhesék ipari és gazdasági életük újjáépítését, Németország még jóvátételi igényeik végleges nagyságának megállapítása előtt az 1919. és 1920. év folyamán, valamint az 1921. év első négy hónapjában a fenti követelésekbe beszámítandó 20 milliárd (húszmilliárd) aranyárka ellenértéket fizet, mégpedig annyi részletben és olyan módon (aranyban, árukban, hajókban, értékpapírokban vagy egyéb módon), ahogyan azt a Jóvátételi Bizottság megállapítja. Ezt az összeget elsősorban a megszálló hadseregnek az 1918. november 11-i fegyverszünet után felmerült költségeire kell fordítani; annyi élelmiszer és nyersanyag, amennyi a Szövetséges és Társult Főhatalmak megítélése szerint szükséges ahhoz, hogy Németország képes legyen jóvátételi kötelezettségeinek teljesítésére, szintén fizethető a nevezett kormányok jóváhagyásával az említett összegből. A fennmaradó összeg Németország jóvátételi tartozásából levonandó. Németország azonfelül letétbe helyezi a II. Függelék 12. §-a c) pontjának intézkedése értelmében az ott említett kötelező jegyeket.

236. cikk. Németország beleegyezik abba is, hogy gazdasági erőforrásai közvetlenül felhasználtassanak jóvátételre, úgy, mint ezt a kereskedelmi hajózásra, a természetbeni

újjaépítésre, a szén és széntermékekre, a festőanyagokra és egyéb kémiai termékekre vonatkozólag a III., IV., V. és VI. Függelék részletezik; természetesen azt az értéket, amelyet az átruházott javak és ezeknek a javaknak a Függelék szerint megvalósult felhasználása az ott meghatározott megállapítás szerint képviselnek, Németország javára kell írni, és azt az előző cikkekben megszabott tartozásból le kell vonni.

(A fent említett III. Függelék értelmében Németország az elsüllyesztett szövetséges hajók kárpótlásaként köteles a szerződés életbelépésétől számított két hónapon belül valamennyi 1600 tonnás és annál nagyobb német tulajdonban levő kereskedelmi hajót, az 1000 tonnánál nagyobb kereskedelmi hajók felét és a halászhajók egynegyedét a szövetségeseknek kiszolgáltatni, ezen kívül köteles két éven át évi 200 000 tonna térfogatú kereskedelmi hajót építeni. A IV. Függelék értelmében Németország a háború által érintett területek újjaépítésére élő állatokat, különféle építőanyagokat, gépeket és mindenféle iparcikket köteles a szövetségeseknek szállítani az általuk előterjesztett listák szerint. Az V. Függelék értelmében Németország a következő szénszállításokra köteles: Franciaországnak 10 éven át 210 millió tonnát (az első öt évben évi 27 millió, a második öt évben évi 13 millió tonnát), Belgiumnak 10 éven át 80 millió (évi 8 millió) tonnát, Olaszországnak 10 éven át 43 millió (évi 4,5–8,5 millió) tonnát. A szövetségesek 4–3 tonna arányban szén helyett koksz szállítását is kérhetik. A VI. Függelék értelmében Németország köteles a festőanyagok és a kémiai-gyógyszerészeti termékek készletének felét és 1925. január 1-jéig ezen termékek évi termelésének egynegyedét a szövetségeseknek kiszolgáltatni. A VII. Függelék a tengeri kábelek átengedéséről rendelkezik.)

237. cikk. A folytatólagos fizetéseket, ide értve az előző cikkekben tárgyaltakat is, amelyeket Németország a jóvátételi követelések kielégítésére teljesít, a Szövetséges és Társult Kormányok egymás közt a méltányosság és mindegyikük jogai alapján előre megállapított arány szerint osztják fel. A felosztásnál a 243. cikkben és a III., IV., V. és VI. Függelékben megállapított jóváírások értéke oly módon számít, mint az ugyanabban az évben teljesített fizetéseké. [...]

IX-XIII. részek

A IX. rész (Pénzügyi rendelkezések) 248-tól 263-ig terjedő cikkeinek rendelkezései jellegükben, sok helyütt szövegükben is értelemszerűen megegyeznek a többi Párizs környéki, köztük a trianoni békeszerződés megfelelő rendelkezéseivel.¹⁰

A X. résznél (Gazdasági rendelkezések) hasonló a helyzet.

A XI. rész (Légi közlekedés) és a XII. rész (Kikötők, vízi utak és vasutak) rendelkezéseire szintén vonatkoznak a fentiek. A XII. rész 331. cikke nemzetközinek nyilvánítja a következő folyókat: az Elbát a Vltava (Moldva) torkolatától, a Moldvát Prágától, az Oderát az Oppa torkolatától, a Nyement Grodnótól és a Dunát Ulmtól. Az Elba, az Odera és a Nyemen nemzetközi bizottság igazgatása alá kerülnek (340. cikk). A Dunára vonatkozó rendelkezések megegyeznek a trianoni békeszerződés megfelelő rendelkezéseivel. A 354. cikk szerint a Rajnán és Moselen való hajózást szintén nemzetközi ellenőrzés alá helyezik. A 363. cikk szerint Hamburg és Stettin kikötőjében Németország Csehszlovákiának 99 évre szabad

¹⁰ Az egész IX. részt (248-263. cikkek) az 1932. július 9-i lausanne-i szerződés hatályon kívül helyezte.

övezetet ad bérbe. A 380. cikk szerint a Kieli-csatornán a Németországgal békés viszonyban álló államok kereskedelmi és hadihajói szabadon átkelhetnek.

A XIII. rész (Munka) megegyezik a trianoni békeszerződés XIII. részével.

XIV. rész

VÉGREHAJTÁSI BIZTOSÍTÉKOK

I. cím

Nyugat-Európa

428. cikk. A jelen Szerződés Németország részéről történő végrehajtásának biztosítékául a Szövetséges és Társult Hatalmak csapatai a Rajnától nyugatra fekvő német területeket, ide értve a hídfőket is, a jelen Szerződés hatálybalépésétől számított 15 év tartamára meg fogják szállni.¹¹

429. cikk. Ha a jelen Szerződés feltételeinek Németország híven eleget tesz, akkor a 428. cikkben említett megszállást fokozatosan a következő módon kell csökkenteni:

1. Öt év elteltével ki kell üríteni a kölni hídfőt és az attól a vonaltól északra fekvő területeket, amely a Ruhr folyását, majd a Jülich–Düren–Euskirchen–Rheinbach vasútvonalat, továbbá a Rheinbachtól Sinzing felé vezető utat követi, és a Rajnával az Ahr torkolatánál találkozik, úgyhogy a fent említett utak, vasutak és helységek a szóban levő kiürítési övezeten kívül maradnak.

2. Tíz év elteltével ki kell üríteni a koblenzi hídfőt és az attól a vonaltól északra fekvő területeket, amely Belgium, Németország és Hollandia határainak metszéspontjából indul ki, Aachentől kb. négy kilométerre délre, majd a Vorst–Gemünd-i magassági vonulatig, azután az Urf völgyi vasútvonaltól keletre, majd Blankenheimon, Waldorfon, Dreisen, Ulmenen keresztül a Moselig halad, innen a folyót Bremmtől Nehrenig követi, majd Kappelen és Simmernen keresztül a Simmern és a Rajna közötti magassági vonal mentén halad és ezt a folyót Bacharachnál éri el, miközben az említett összes helységek, völgyek, utak és vasutak a kiürítési zónán kívül maradnak.

3. Tizenöt év elteltével ki kell üríteni a mainzi és a kehli hídfőt és a megszállt német terület többi részét.

Ha az említett időpontban a Szövetséges és Társult Kormányok a Németország részéről fenyegető nem provokált támadással szembeni biztosítékokat nem tartanák kielégítőnek, a megszálló csapatok visszavonása olyan mértékben késleltethető, ahogyan ez az említett biztosítékok megszerzése szempontjából szükségesnek mutatkozik.

430. cikk. Ha a Jóvátételi Bizottság akár a megszállás alatt, akár a fent említett tizenöt év eltelte után megállapítja, hogy Németország vonakodik a jelen Szerződés értelmében reáharuló jóvátételi kötelezettségeknek egészben vagy részben eleget tenni, a Szövetséges

¹¹ A versailles-i szerződéssel egy időben írták alá az Egyesült Államok, Belgium, a Brit Birodalom, Franciaország és Németország képviselői a Rajna-vidék megszállásának egyes kérdéseit szabályozó megállapodást (Rheinlandstatut).

és Társult Hatalmak csapatai a 429. cikkben meghatározott területeket egészben vagy részben azonnal újból meg fogják szállni.

431. cikk. Ha Németország a tizenöt év eltelte előtt a jelen Szerződés reáharuló összes kötelezettségeinek eleget tesz, a megszálló csapatokat azonnal visszavonják.

432. cikk. A megszállás és a jelen Szerződés által nem rendezett kérdéseket későbbi megállapodások fogják szabályozni, amelyeknek elismerésére Németország már most kötelezi magát.

II. cím Kelet-Európa

433. cikk. A jelen Szerződés rendelkezései végrehajtásának biztosítékául, amely Szerződésben Németország végérvényesen elismeri a breszt-litovszki szerződésnek, valamint mindazoknak az egyéb szerződéseknek, egyezményeknek és megállapodásoknak semmissé nyilvánítását, amelyeket az 1917. novemberi maximalista forradalom óta a korábbi orosz birodalom területén alakult kormányokkal és politikai csoportokkal kötött, úgyszintén avégből, hogy a balti államokban a béke helyreállítását és jó kormányzat létesítését biztosítsák, azok a német csapatok, amelyek jelenleg az említett területeken tartózkodnak, visszavonulnak Németország határai mögé, mihelyt a Szövetséges és Társult Főhatalmak Kormányai erre az időpontot az említett területek belső helyzetére való tekintettel elérkezettnek tartják. Ezek a csapatok kötelesek tartózkodni mindennemű olyan rekvirálástól, lefoglalástól és minden egyéb kényszerintézkedéstől, amelynek az volna a célja, hogy Németországba irányuló szállítmányokat szerezzenek, úgyszintén semmi módon sem szabad beavatkozniuk azokba a nemzeti védelmi intézkedésekbe, amelyeket Észtország, Lettország és Litvánia ideiglenes kormányai foganatosítanak.¹²

XV. rész VEGYES RENDELKEZÉSEK

434. cikk. Németország kötelezi magát mindazon békeszerződések és kiegészítő egyezmények teljes érvényének az elismerésére, amelyeket a Szövetséges és Társult Hatalmak a Németország oldalán harcolt hatalmakkal kötni fognak, valamint arra, hogy tudomásul fogja venni azokat a rendelkezéseket, amelyeket a volt Osztrák–Magyar Monarchia, a Bolgár Királyság és a Török Birodalom területére vonatkozóan hozni fognak, és el fogja ismerni – a részükre megállapított határokon belül alakult – új államokat.

A jelen Szerződés, amelynek francia és angol szövege a hiteles, meg fog erősíttetni. Kelt Versailles-ban, az egyezerkilencszáztizenkilencedik évi június hó 28. napján, egyetlen példányban, amely a Francia Köztársaság Kormányának levéltárában marad elhelyezve, és amelynek hiteles másolatát minden egyes aláíró Hatalom részére meg kell küldeni.

¹² Azzal, hogy a német csapatok további intézkedésig a balti államokban maradnak, Németország részesévé vált a Szovjet-Oroszország elleni intervenciónak.

Az egész XIV. részt (428–433. cikkek) egyébként a Young-tervet elfogadó első hágai konferencián, az 1929. augusztus 31-én aláírt jegyzőkönyv hatálytalanította.